

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 275/2012-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. júna 2012 predbežne prerokoval sťažnosť E. M., P., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 16 Co 173/2010 z 20. januára 2011 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 89/2011 z 19. januára 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. mája 2012 doručená faxom a 15. mája 2012 osobne doplnená sťažnosť E. M., P. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a

práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 16 Co 173/2010 z 20. januára 2011 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 89/2011 z 19. januára 2012 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala 1. júna 2009 Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) návrh na začatie konania o určenie neplatnosti časti zámennej zmluvy proti odporcovi v 1. rade F. F. (ďalej len „odporca v 1. rade“) a odporcovi v 2. rade Mestu P. (ďalej len „odporca v 2. rade“, spolu len „odporcovia“). Sťažovateľka sa v podanom návrhu domáhala určenia neplatnosti časti zámennej zmluvy uzavretej medzi odporcami, ktorá bola povolená vkladom Správy katastra P. pod č. V 6392/2007 v časti, predmetom ktorej je prevod spoluvlastníckeho podielu odporcu v 1. rade na nehnuteľnosti vedenej Správou katastra P., okres P., obec P., katastrálne územie P. na LV č. 13793 ako pozemok parcela č. 1114/2, druh trvalé trávne porasty o výmere 3245 m² v podiele 1/4 k celku na odporcu v 2. rade.

Okresný súd rozsudkom č. k. 20 C 67/2009-63 z 20. mája 2010 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol tak, že návrh na začatie konania sťažovateľky zamietol. Krajský súd svojím rozsudkom na základe odvolania sťažovateľky rozsudok okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľka proti rozsudku krajského súdu podala dovolanie, ktoré odôvodnila tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a § 241 ods. 2 písm. c) OSP.

Sťažovateľka v dovolaní namietala, že rozsudok okresného súdu je nezrozumiteľný, nedostatočný, nemajúci náležitosti odôvodnenia rozsudku uvedené v ustanovení § 157 ods. 2 OSP a krajský súd v rozsudku iba poukázal na toto nedostatočné odôvodnenie, t. z. že uvedené nedostatky neodstránil. Krajský súd takýmto postupom odňal sťažovateľke možnosť na riadne dvojinštančné konanie.

Najvyšší súd následne sťažovateľkou podané dovolanie svojím uznesením odmietol z dôvodov, podľa ktorých „v danom prípade je dovolanie žalobkyne v zmysle § 237 a § 238 O. s. p. procesne neprípustné. Dovolanie preto odmietol podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadisko jeho vecnej, správnosti.“. Taktiež v ňom poukázal na to, že senát rozhodujúci v predmetnej veci „pri doterajšom rozhodovaní vždy zastával názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá (len) tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p., nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p.“.

Sťažovateľka následne poukázala na viaceré judikáty najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu, v ktorých uvedené súdy buď dospeli k opačnému záveru, podľa ktorého nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia predstavuje závažné procesné pochybenie súdu spočívajúce v odňatí možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP (rozhodnutia sp. zn. 3 Obo 185/2007, 4 Cdo 47/2008, 2 Cdo 210/2010, 2 M Cdo 22/2010), alebo judikáty, v ktorých tieto súdy vyslovili, že právo na riadne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdneho rozhodnutia je potrebné považovať za súčasť práva na spravodlivý proces (rozhodnutia sp. zn. III. ÚS 36/2010, I. ÚS 126/2010, I. ÚS 236/06, IV. ÚS 15/03, II. ÚS 410/06, 3 Obo 185/2007, 5 Cdo 85/2007, 2 Cdo 170/2005 a sp. zn. 6 Sžo 65/2008).

Uvedený stav, v ktorom je tá istá právna otázka v rozhodnutiach súdov posudzovaná odlišne, je v priamom rozpore s princípom právnej istoty, ktorého imanentnou súčasťou je právo účastníka konania, aby rozhodnutia súdov boli predvídateľné a aby účastníci konania mohli mať dôveru v to, že rovnaké veci budú rovnakým spôsobom súdené. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Beian proti Rumunsku zo 6. decembra 2007.

Sťažovateľka argumentovala ďalej tým, že ako účastníčka konania pred najvyšším súdom nemôže byť vystavená takej právnej neistote, ktorá posúdenie jej veci robí závislou

od toho, ktorý konkrétny sudca či senát súdu bude o jej veci rozhodovať, pretože v jednom prípade so svojimi námietkami uspeje a v inom prípade tie isté námietky nepovažuje najvyšší súd za dôvodné.

Osobitne sťažovateľka taktiež zdôraznila, že najvyšší súd vo svojom uznesení nedospel k záveru, že by sťažovateľkin argument o nepreskúmateľnosti rozsudku krajského súdu nebol dôvodný, pretože sa tento súd vecnou stránkou jej dovolania nezaoberal. Odmietnutím podaného dovolania, ktoré bolo zo zákona prípustné, najvyšší súd porušil právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie.

Sťažovateľka uviedla, že jej je známa aj judikatúra ústavného súdu, ktorá dáva za pravdu názoru najvyššieho súdu vyslovenému v jeho uznesení z 19. januára 2012. Podľa nej však nejednotnosť rozhodovacej činnosti nemôže byť prekážkou toho, aby sa mohla domáhať ochrany svojich práv všetkými účinnými prostriedkami nápravy. Pre prípad, že by sa ústavný súd priklonil k tej z dvoch línií vo svojej rozhodovacej činnosti, z ktorej vychádza aj najvyšší súd v uznesení z 19. januára 2012, domáha sa toho, aby predmetom prieskumu ústavným súdom bol aj rozsudok krajského súdu.

V tejto súvislosti poukázala sťažovateľka na svoje odvolanie proti rozsudku okresného súdu z 20. mája 2010, v ktorom namietala, že je neodôvodnený, v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 OSP a vo svojom obsahu po chronologickom prehľade konania a výpočte dôkazov, ktoré vykonal, síce skonštatoval, že ich právne hodnotí, avšak v ďalšom texte opätovne uviedol iba svoje skutkové zistenia a citáciu § 140 OSP a § 4 a 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „katastrálny zákon“). Po ustanoveniach právnych predpisov nasledovala veta: *„Súd konštatujúc, že bolo preukázané, že vklad V 6329/07 bol povolený dňa 29. 10. 2007 a vklad V-6269/07 bol povolený dňa 05. 12. 2007, teda v čase uzatvárania zámennej zmluvy medzi žalovaným v 1. a 2. rade, žalobkyňa nebola zapísaná ako podielová spoluvlastníčka tejto nehnuteľnosti, preto súd žalobu zamietol.“* Následne okresný súd

citoval ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku o trovách konania a podrobne opísal výpočet trov konania odporcov.

Z uvedeného je tak zrejmé, že odôvodnenie rozsudku okresného súdu z 20. mája 2010 nezodpovedalo požiadavkám na riadne odôvodnenie špecifikovaným v ustanovení § 157 ods. 2 OSP, preto proti nemu sťažovateľka podala odvolanie.

Z obsahu rozsudku krajského súdu podľa sťažovateľky vyplýva, že krajský súd do odôvodnenia rozsudku prevzal záver, ktorý odôvodnenie rozsudku okresného súdu neobsahuje, a síce že sťažovateľka nie je oprávnená podať predmetnú žalobu, pretože predkupné právo na ňu neprešlo. V odôvodnení rozsudku okresného súdu sa nachádza len konštatovanie, že *„v čase uzatvárania zámennej zmluvy medzi žalovaným v 1. a 2. rade, žalobkyňa nebola zapísaná ako podielová spoluvlastníčka tejto nehnuteľnosti, preto súd žalobu zamietol“*.

Tvrdenie krajského súdu, podľa ktorého odôvodnenie rozsudku okresného súdu obsahuje úvahu o tom, že na sťažovateľku neprešlo právo podielovej spoluvlastníčky podať predmetný návrh na súd, je preto podľa sťažovateľky nepravdivé.

Na základe uvedených skutočností je nepochybné, že odôvodnenie rozsudku okresného súdu z 20. mája 2010 nevysvetľuje, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov tento súd riadil a ako vec právne posúdil, a preto nie je presvedčivé. Okresný súd *„len prepojil výrok o zamietnutí návrhu s tým, že sťažovateľka nebola podielovou spoluvlastníčkou bez toho, aby akokoľvek vysvetlil, aký právny význam má neexistencia spoluvlastníckeho práva sťažovateľky k predmetnej nehnuteľnosti pre zamietnutie návrhu, prečo sa nezaoberal a ak sa aj zaoberal, ako posúdil otázku, či právo dovolať sa neplatnosti právneho úkonu prešlo na sťažovateľku ako podielovú spoluvlastníčku predmetných nehnuteľností alebo nie“*.

Sťažovateľka uviedla, že postupom okresného súdu sa jej odňala možnosť konať pred súdom tým, že tento súd svoje rozhodnutie neodôvodnil, a následne konštatovala, že

„Tieto závery namiesto neho do odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol až odvolací súd, čo vyplýva z citácie odôvodnení oboch rozsudkov.“

Postupom okresného súdu bola sťažovateľke odňatá možnosť uviesť v riadnom opravnom prostriedku všetky skutkové a právne argumenty a námietky proti rozhodnutiu nižšieho súdu, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie.

V závere odôvodnenia sťažnosti sťažovateľka uviedla:

„Význam zrozumiteľného odôvodnenia rozhodnutia súdu z hľadiska práva účastníka konania na spravodlivé súdne konanie je opakovane judikovaná a zdôrazňovaná vo vyššie citovaných rozhodnutiach ústavného súdu, najvyššieho súdu, aj rozsudkami Európskeho súdu pre ľudské práva. Predovšetkým je potrebné poukázať na to, že je imanentnou súčasťou dvojinštančného modelu konania, v ktorom je účastník oprávnený domáhať sa preskúmania rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolacím súdom. V súdnej veci bolo odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa prípustné, sťažovateľka tento riadny opravný prostriedok aj využila. So zreteľom na absolútnu nedostatočnosť odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia jej však bolo odňaté právo na akúkoľvek účinnosť tohto odvolania. Sťažovateľka bola po oboznámení sa s prvostupňovým rozhodnutím v pozícii, keď sa mohla len dohadovať o právnych úvahách a právnom posúdení jej veci súdom prvého stupňa. Odôvodnenie zamietavého rozhodnutia jej poskytol až odvolací súd, proti rozhodnutiu ktorého však už riadny (a podľa názoru dovolacieho súdu, ani mimoriadny) opravným prostriedok zákon nepripúšťa. Odvolací súd, tým, že nezrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa pre nedostatok, nezrozumiteľnosť a nepreskúmateľnosť jeho odôvodnenia, porušil právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie aj právo konať pred súdom zákonom ustanoveným postupom.

V prípade, že ústavný súd posúdi sťažnosť sťažovateľky ako dôvodnú len vo vzťahu k rozsudku odvolacieho súdu, je napriek uvedenému nevyhnutné zrušiť aj rozhodnutie dovolacieho súdu, pretože toto by zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu stratilo svoje opodstatnenie.“

S ohľadom na uvedené sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že uznesením najvyššieho súdu a rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, uvedené rozhodnutia zruší, zakáže najvyššiemu súdu a krajskému súdu pokračovať v porušovaní ním označených práv a zaviazá ich uhradiť jej trovy konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenejšej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel

a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Z týchto hľadísk preskúmal ústavný súd sťažnosť sťažovateľky, v ktorej namietala primárne porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K namietanému porušeniu sťažovateľkiných práv uznesením najvyššieho súdu

Podstatou námietok sťažovateľky je jej nesúhlas s postupom najvyššieho súdu pri výklade a aplikácii ustanovení § 237 písm. f) OSP, ktoré vymedzujú podmienky prípustnosti dovolania. Podľa sťažovateľky najvyšší súd nesprávne odmietol podané dovolanie, hoci boli splnené podmienky § 237 písm. f) OSP, pretože rozsudok krajského súdu, ktorý bol podaným dovolaním napadnutý, nie je dostatočne odôvodnený, a preto ho možno považovať za arbitrárny a nepreskúmateľný. Sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd v napadnutom uznesení neodstránil pochybenie, ktorých sa predtým dopustil okresný súd a krajský súd, keď dovolanie ako neprípustné odmietol.

Ústavný súd musel preto v rámci predbežného prerokovania sťažnosti posúdiť, či uznesením najvyššieho súdu mohlo v danom prípade dôjsť k takému závažnému pochybeniu zo strany najvyššieho súdu, ktoré by signalizovalo možnosť vysloviť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie porušenie sťažovateľkou označených práv.

Podľa § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd v uznesení k námietkam sťažovateľky okrem iného uviedol:

«Dovolací súd z obsahu spisu nezistil, že by v konaní pred súdmi nižších stupňov došlo k takej procesnej vade, ktorá by žalobkyni znemožnila realizáciu jej procesných oprávnení...

V dovolacom konaní bolo preto potrebné zaujať právne závery o tom, či (prípadné) nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia zakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. alebo či má za následok procesnú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.

Vada konania uvedená v § 237 písm. f) O. s. p. znamená vždy porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). To však neznačí, že by zároveň nevyhnutne platil aj opak, teda to, že každé porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu (až) vady konania v zmysle § 237 O. s. p. Rovnako ústavný súd v uznesení z 10. novembra 2011 sp. zn. IV. ÚS 481/2011 konštatoval, že „vada konania podľa § 237 písm. f) O. s. p. znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06). To však, ako už ústavný súd spresnil (II. ÚS 148/09), neznamená, že by vždy zároveň platil aj opak“.

Ústava neupravuje, aké dôsledky majú jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým v praxi dochádza v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý vo svojich ustanoveniach predpokladá aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravuje Občiansky súdny poriadok aj predpoklady a podmienky, za ktorých možno v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti konania na súdoch nižších stupňov. Najzávažnejším procesným vadám konania, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O. s. p., pripisuje Občiansky súdny poriadok osobitný význam – vady tejto povahy považuje za okolnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania (vid' § 237 O. s. p.) a zároveň tiež za prípustný dovolací dôvod (vid' § 241 ods. 2 písm. a) O. s. p.). Aj niektorým ďalším procesným vadám konania nedosahujúcim stupeň závažnosti procesných vád v zmysle § 237 O. s. p. pripisuje Občiansky súdny poriadok význam. Iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. „iné vady“) považuje – na rozdiel od procesných vád vymenovaných v § 237

O. s. p. – (len) za relevantný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), pričom ale vady tejto povahy prípustnosť dovolania nezakladajú. Treba dodať, že je vždy vecou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, aké dôsledky majú tie procesné nedostatky, ku ktorým došlo v občianskom súdnom konaní v postupe súdov.

Na posúdenie prípustnosti dovolania – aj z aspektov § 237 písm. f) O. s. p. – je zásadne príslušný dovolací súd (viď IV. ÚS 238/07). Na základe uznesenia občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka“) ako judikát R 111/1998 uverejnený rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, z ktorého vyplýva, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je názor zaujatý v uvedenom judikáte plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a dovolací súd ani v danom prípade nemá dôvod odkloniť sa od tohto názoru. Senát najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje v tejto veci, pri doterajšom rozhodovaní vždy zastával názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá (len) tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p., nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011. Zdôrazňuje, že právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu nižšieho stupňa ako dôvodu zakladajúceho (len) tzv. inú vadu konania pritom vyplýva aj z rozhodnutí ďalších senátov najvyššieho súdu (viď napríklad sp. zn. 1 Cdo 140/2009, 2 M Cdo 18/2008, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 290/2008 a 7 Cdo 109/2011).

Pokiaľ súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodní, neznemožňuje tým účastníkovi skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov... Každý účastník konania môže za podmienok stanovených v zákone podať dovolanie (§ 240 ods. 1 O. s. p.). Občiansky súdny poriadok nebráni účastníkovi konania v dovolaní namietat' všetky nesprávnosti postupu, rozhodovania a rozhodnutia odvolacieho súdu; ničím neobmedzuje jeho možnosť argumentovať aj tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je náležite odôvodnené, dôvody rozhodnutia nie sú dostatočne vysvetlené alebo sú vyjadrené nezrozumiteľne, prípadne sú

neúplné, nepresvedčivé, arbitrárne alebo nepodložené priebehom a výsledkami konania – účastník konania môže teda v dovolaní namietat', že ním napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné. Na druhej strane Občiansky súdny poriadok právnou úpravou dovolania a dovolacieho konania nezaručuje, že každé podané dovolanie bude vždy prípustné a že dovolateľ bude v konaní pred najvyšším súdom úspešný. V dovolacom konaní totiž argumentácia dovolateľky takéhoto obsahu a takejto povahy naráža na zákonom stanovené obmedzenia práva na súdnu ochranu, ktoré vyplývajú z právnej úpravy prípustnosti dovolania...

Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. To je podstata dôvodu, so zreteľom na ktorý má najvyšší súd posudzovať otázku prípustnosti dovolania v občianskom súdnom konaní skôr reštriktívne.

Úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľom je podmienené (primárnym) záverom dovolacieho súdu, že dovolanie je procesne prípustné a až následným (sekundárnym) záverom dovolacieho súdu, že tento opravný prostriedok je aj opodstatnený. Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému (primárnemu) záveru, platná právna úprava mu neumožňuje postúpiť v dovolacom konaní ďalej a pristúpiť až k posúdeniu napadnutého rozhodnutia a konania, v ktorom bolo vydané. Ak dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je procesne neprípustné; musí tento opravný prostriedok odmietnuť bez toho, aby sa zaoberal správnosťou napadnutého rozhodnutia.

Pre opačný prístup dovolacieho súdu – (primárne) posúdenie rozhodnutia z hľadiska úplnosti alebo správnosti skutkových a právnych záverov a výstižnosti ich vyjadrenia či opísania alebo precíznosti odôvodnenia a až z výsledku tohto posúdenia vyplývajúce následné (sekundárne) vyvodenie záveru o prípustnosti dovolania – nedáva Občiansky súdny poriadok podklad v žiadnom z jeho ustanovení.

Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok jednak objektívnymi znakmi rozsudku (§ 238 O. s. p.) alebo uznesenia (§ 239 O. s. p.) odvolacieho súdu, jednak objektívnym zadefinovaním procesných väd konania súdov nižších stupňov (§ 237 O. s. p.). Účelom takéhoto (objektívneho) vymedzenia je bezpochyby vylúčiť alebo aspoň minimalizovať subjektívny prvok pri posudzovaní prípustnosti dovolania.

Záver súdu, že napadnuté rozhodnutie súdu nižšieho stupňa je (ne)preskúmateľné, závisí vždy nielen od toho, či a ako je toto rozhodnutie odôvodnené súdom, ktorý ho vydal, ale aj od toho, aké všeobecné predstavy o riadnom odôvodnení rozhodnutia má súd vyššieho stupňa a ako tieto jeho predstavy stotožňujú s individuálnym odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V praxi sa pri tom môže zo strany súdu vyššieho stupňa vyskytnúť rozpätie od prehnanej prísnosti (rigoróznosti) cez náležitý prístup až k neopodstatnenej zhovievavosti (benevolencii).

Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nemohlo byť zámerom zákonodarcu, aby riešenie zásadnej otázky, ktorá je z hľadiska princípu právnej istoty osobitne významná (otázky, či dovolanie podľa § 237 písm. f/ O. s. p. prípustné je alebo nie je), bolo determinované tým, s akým stupňom prísnosti dovolací súd pristupuje k posúdeniu, či odôvodnenie napadnutého rozhodnutia zákonom stanovené náležitosti má alebo nemá.

Z týchto dôvodov dovolací súd aj v danom prípade vychádzal zo záveru, že dovolateľkou vytykaná nesprávnosť (údajná nepreskúmateľnosť) nezakladá vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p., a preto ani prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia.

Dovolací súd považuje za potrebné pripomenúť, že stručné odôvodnenie rozhodnutia súdu vyžaduje priamo zákon (§ 157 ods. 2 O. s. p.). Z rozhodnutia súdu prvého stupňa jasne vyplýva, že žalobu považoval za neopodstatnenú preto, lebo ju podal ten, kto v čase povolenia vkladu do katastra podľa zámennej zmluvy nebol spoluvlastníkom nehnuteľností, či je tento právny názor správny, nebolo možné v danom dovolacom konaní posúdiť (viď ďalej)...

Právne posúdenie vecí súdmi nižších stupňov je Najvyšším súdom Slovenskej republiky považované za relevantný dovolací dôvod, ktorým však možno úspešne odôvodniť (len) procesné prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.); zároveň je zhodne zastavaný názor, že nesprávne právne posúdenie vecí súdmi nižších stupňov nezakladá procesnú prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010).»

Ústavný súd v zhode s najvyšším súdom poznamenáva, že na posúdenie prípustnosti dovolania je zásadne príslušný dovolací súd (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011).

Podľa uznesenia najvyššieho súdu nezakladali námietky uplatnené sťažovateľkou v dovolaní týkajúce sa nedostatočného odôvodnenia rozsudku krajského súdu, prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, ale mohli by predstavovať len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktorá síce dovolanie odôvodňuje, ale sama osebe jeho prípustnosť nezakladá.

Najvyšší súd sa dostatočným spôsobom vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľky v rozsahu potrebnom na rozhodnutie o prípustnosti dovolania (bez toho, aby posudzoval správnosť skutkových alebo právnych záverov krajského súdu). Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je zjavne neodôvodnené ani arbitrárne, práve naopak, obsahuje dostatok presvedčivých dôvodov na svoj výrok.

V nadväznosti na to považuje ústavný súd za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (mutatis mutandis I. ÚS 17/01). Preto ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľky zdôvodňujúcu porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv. Uznesenie najvyššieho súdu nemôže byť v takej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj preto, že toto porušenie sa nedá vyvodiť iba

z určitého výkladu a aplikácie platných procesných noriem upravujúcich postup občianskoprávnych súdov v opravných konaniach (podobne aj I. ÚS 66/98, II. ÚS 811/00).

Ústavný súd preto v tejto časti sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv rozsudkom krajského súdu

Sťažovateľka namietala aj porušenie označených práv rozsudkom krajského súdu, ku ktorému malo dôjsť v dôsledku toho, že krajský súd rozsudok okresného súdu nezrušil pre nedostatok odôvodnenia, nezrozumiteľnosť a nepreskúmateľnosť a nevrátil vec na prejednanie a rozhodnutie okresnému súdu. Tým, že krajský súd odôvodnenie okresného súdu sám v rámci rozsudku doplnil, v konaní jej znemožnil vyjadriť sa k ním prezentovaným právnym záverom.

Krajský súd v rozsudku z 20. januára 2011 k odvolacím dôvodom sťažovateľky týkajúcim sa nepreskúmateľnosti odôvodnenia rozsudku okresného súdu z 20. mája 2010 uviedol: „Odvolací súd považoval odôvodnenie napadnutého rozhodnutia v súlade s ustanovením § 157 O. s. p., ktorý určuje obsahové náležitosti rozsudku. Aj keď odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je stručné jeho odôvodnenie dovoľuje účastníkom konania ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné procesné predpisy, pretože zaujal zrozumiteľné, výstižné a dostatočné stanovisko k prejednávanej veci. Prvostupňový súd svoje rozhodnutie právne odôvodnil podľa § 140 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého, ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe. Správne posudzoval a zisťoval, či žalobkyňa je oprávnená domáhať sa nárokov vyplývajúcich z predkupného práva tým, že žiada určiť neplatnosť zámennej zmluvy medzi žalovaným v 1. a v 2. rade, či tento nárok ako spoluvlastníčke jej prislúchal aj v čase, kedy právny úkon (zámennú zmluvu) realizoval žalovaný v 1. rade.

Prvostupňový súd vykonaným dokazovaním zistil, že v čase realizácie predmetného úkonu žalovaným v 1. rade žalobkyňa nebola spoluvlastníčkou predmetných nehnuteľností,

pretože vlastníkom bola jej matka, ktorá až následne dňa 12. 10. 2007 darovacou zmluvou previedla svoj podiel na žalobkyňu, vklad ktorý bol povolený 5. 12. 2007. Pritom z ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka vyplýva, že predkupné právo patrí len spoluvlastníkom. Prvostupňový súd správne uzatvoril, že keďže žalobkyňa v čase uzatvárania zámennej zmluvy nebola zapísaná ako podielová spoluvlastníčka nie je ani oprávnená podať túto žalobu, čo vyplýva ako dôsledok právneho záveru súdu, že na žalobkyňu toto právo neprešlo. Odvolací súd sa nestotožnil s tvrdením žalobkyne, že odôvodnenie rozhodnutia má vadu spočívajúcu v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia. Prvostupňový súd zrozumiteľne uviedol (aj keď stručne), že na žalobkyňu toto právo neprešlo. Toto právo mala matka žalobkyne, ktorá ho neuplatnila. Ak previedla svoj spoluvlastnícky podiel, nemá táto okolnosť vplyv na to, aby toto právo prešlo na žalobkyňu. u nás stále platí napr. ustanovenie § 604 Občianskeho zákonníka v zmysle ktorého ani an dedičov oprávnenej osoby predkupné právo neprechádza (a nemusí ho ani porušiť). Preto vzhľadom na predmet sporu, pre prvostupňový súd po vykonanom dokazovaní bolo rozhodujúcou otázkou určenie, či žalobkyňi patria práva z predkupného práva, resp. či na ňu z predkupného práva prešli. prvostupňový súd sa riadne spravoval zákonným ustanovením § 140 Občianskeho zákonníka, ale i § 5 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. v tom zmysle, že až vkladom vzniká, mení alebo zaniká právo k nehnuteľnostiam. Správne sa zaoberal momentom okamihu uzatvorenia zámennej zmluvy z dôvodu, či žalobkyňa bola alebo nebola zapísaná ako podielová spoluvlastníčka. Zistil, že v čase zámennej zmluvy nebola spoluvlastníčkou a toto právo mala matka. Z týchto dôvodov odvolací súd preto považoval napadnutý rozsudok za vecne správny a v zmysle § 219 O. s. p. ho potvrdil.“

V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné poukázať na § 219 ods. 1 a 2 OSP, podľa ktorých odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne (ods. 1). Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (ods. 2).

Z obsahu rozsudku okresného súdu z 20. mája 2010, ako i rozsudku krajského súdu z 20. januára 2011 je zrejmé, že obidva tieto súdy za podstatnú pre svoje rozhodnutie považovali otázku, či žalobkyňa bola podielovou spoluvlastníčkou v čase uzatvárania zámennej zmluvy, ktorej určenia neplatnosti sa svojou žalobou v konaní domáhala. Keďže predkupné právo k nehnuteľnosti v podielovom spoluvlastníctve má zákonný charakter a voči každému zo spoluvlastníkov pôsobí tak dlho, ako trvá spoluvlastnícky vzťah k nehnuteľnosti, ktorá je v podielovom spoluvlastníctve, možno uvedený smer ich skutkovej aj právnej argumentácie považovať za správny. S ohľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že doplnenie argumentácie okresného súdu právnymi závermi uvedenými v odôvodnení rozsudku krajského súdu z 20. januára 2011 je zákonným postupom, ktorý je v súlade s § 219 ods. 2 OSP a ktorý nemožno považovať za postup, ktorým by mohlo dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júna 2012